

EDMUND JÓZEFIAK

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Bombardier Edmund Józefiak, ur. w 1906 r., pomocnik handlowy, kawaler.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

Wzięty do niewoli 20 września 1939 r., w okolicach Włodzimierza.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Obóz w Zahorcach, majątek, pow. Dubno, od 10 października 1939 do 2 lutego 1940 r.

Obóz Brody, zamek, od 2 lutego 1940 do 8 lutego 1941 r.

Obóz Płotycze, zamek, od 8 lutego do 15 maja 1941 r.

Obóz 12 km za Tarnopolem, w barakach, od 15 maja do 28 czerwca 1941 r.

Obóz Starobielsk, w ZSRR, namioty, od 25 lipca do 4 września 1941 r.

4. Opis obozu, więzienia:

Obóz, majątek w Zahorcach, ok. 1,3 tys. żołnierzy, kwaterunek w oborach i w stajni, ciemno, brudno i ciasno. Następne obozy bez uwag.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Około tysiąca jeńców w obozie.

6. Życie w obozie, więzieniu:

W obozie pierwszym i w pierwszym okresie drugiego obozu wyżywienie bardzo marne, w potrawach często był piasek, kamyczki, robaki, włosy i niedopałki papierosów, chleb niedopieczony, jak glina, kwaśny jak ocet.

Praca w obozie pierwszym przy oczyszczaniu szosy ze śniegu.

Praca w obozie drugim przy budowie szosy.

Praca w obozie trzecim w kamieniołomach.

Praca w obozie czwartym przy budowie lotniska.

Prace odbywały się od świtu do zachodu, codziennie. Wynagrodzenie było bardzo marne, płacili nam wtenczas, jak komuś z władz chciało się płacić. Za cały okres niewoli otrzymałem ok. 250 rubli wynagrodzenia za pracę.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Politruk wygłaszał codziennie propagandę komunistyczną (miało się wrażenie jakby chciał wszystkich Polaków przerobić na komunistów).

Wymarsz z obozu czwartego, który trwał od 28 czerwca do 17 lipca 1941 r., do Złotonoszy i dalszy etap pociągiem towarowym do Starobielska do 25 lipca 1941 r. Marszu odbywaliśmy dziennie po 30–50 km, w pełnym opakowaniu swoich betów.

Strawa: po garści gotowanej kaszy i 100 g chleba, nie codziennie. Nie było to życie człowieka, tylko śmierć chodząca od głodu i pragnienia. Żołnierze padali od głodu i pragnienia i nieraz upadający poczuł kolby NKWD. Żołnierze, którzy półżywi od głodu się zostali za kolumną, już przeważnie nie wrócili. Po przyjechaniu do Starobielska każdemu popuchły ręce i nogi.

Gazety: polsko-komunistyczne, któreśmy czasem dostali.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska, zorganizowana z naszych sanitariuszy, dosyć sprawna.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Listy otrzymywałem od rodziców, jak i też z kraju. Łączność z Brodów do Bydgoszczy trwała od jednego do sześciu miesięcy.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony z niewoli i przyjęty do armii 1 września 1941 r.

Miejsce postoju, 25 lutego 1943 r.